

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

สังคมปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลง มีเทคโนโลยีใหม่ๆ วัฒนธรรมตะวันตกเข้ามา มีบทบาทมากในกลุ่มประชาชน ทำให้วัฒนธรรมเดิมของประเทศไทยเปลี่ยนไปและเสื่อมลงไปเรื่อยๆ การพัฒนาประเทศจากอดีตกระทั่งปัจจุบันมุ่งเน้นการพัฒนาเศรษฐกิจเพียงต้องการสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจเพื่อยกระดับประเทศ โดยพัฒนาความเจริญทางวัตถุและสิ่งอำนวยความสะดวกสบายแก่ประชาชนเป็นหลัก ผลของการพัฒนาได้เปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของคนและสังคมไทยที่เป็นสังคมสงบสุขร่มเย็นไม่หลงใหลในวัตถุนิยมและบริโภคนิยม กลายเป็นสังคมที่ขาดระเบียบวินัย มีการแก่งแย่งชิงดีชิงเด่น แยกแยก ขาดความสามัคคี พุ่งเพียงห่างไกลศีลธรรม เป็นเหตุให้สถาบันครอบครัวและสังคมล่มสลาย เด็กและเยาวชนขาดภูมิคุ้มกันทางจิตใจ ซึ่งเป็นบริบทสังคมที่ได้มาจากการพัฒนา คือความเคิบโตทางเศรษฐกิจ การเงินและรายได้ประชาชาติ ที่ต้องแลกกับการสูญเสียอัตลักษณ์ของสังคมไทยไปอย่างไม่มีทางหวนกลับคืน ทั้ง ๆ ที่ทิศทางการพัฒนามิได้เป็นไปอย่างยั่งยืน และไม่สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนในทุก ๆ ด้านได้ (สัญญา สัญญาวิวัฒน์. 2551 : 31)

การมุ่งเน้นความสำคัญเฉพาะด้านเทคโนโลยี เพื่อต้องการความก้าวหน้าที่ทันโลก การมุ่งสร้างความมั่นคงทางด้านเศรษฐกิจของประเทศเป็นหลักนั้น เป็นการพัฒนาประเทศที่ขาดความสมดุล เพราะละเลยการพัฒนาด้านจิตใจ ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องมีความคู่กันไปในการเสริมสร้างและรักษาคุณภาพพฤติกรรมและวิถีการดำรงชีวิตของคนในสังคมด้วยค่านิยม คุณธรรม มีจริยธรรมอย่างมั่นคงและยั่งยืน ดังเช่นสังคมไทยในอดีต ที่เน้นการพัฒนาจิตใจเพื่อเสริมสร้างคุณธรรมและจริยธรรม ได้เปลี่ยนไปเป็นการส่งเสริมให้เกิดพฤติกรรมบริโภคนิยม และวัตถุนิยม ซึ่งส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของคนในชาติ อันเป็นต้นเหตุ ของปัญหาในสังคมปัจจุบัน จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องดำเนินการแก้ไขและเยียวยาอย่างเร่งด่วน ในการปรับเปลี่ยนบริบทการพัฒนาประเทศจากการมุ่งเน้นแข่งขันด้านเศรษฐกิจเพียงอย่างเดียว ให้มีการพัฒนาที่มุ่งเน้นการพัฒนาจิตใจควบคู่กันไปด้วยอย่างต่อเนื่อง โดยอาศัยมิติศาสนาและนำศีลธรรมกลับคืนสู่สังคมเพื่อปรับเปลี่ยนและสร้างค่านิยมคุณธรรมและจริยธรรม อันเป็นค่านิยมที่สั่งามของสังคมไทยในอดีตที่เกื้อกูลกันระหว่างบ้าน วัด โรงเรียน นำหลักธรรมทาง

ศาสนาไปสู่การปฏิบัติในชีวิตประจำวัน ทำให้เกิดภูมิคุ้มกันทางสังคม ทำให้คนในสังคมไทย ยึดมั่นในคุณธรรมจริยธรรม ซึ่งจะเป็นการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนตลอดไป (ยุวัฒน์ วุฒิเมธี. 2534 : 23)

โครงการลานบุญ ลานปัญญา เกิดขึ้นจากการดำริของนายกรัฐมนตรี (นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ) เมื่อวันที่ 8 กุมภาพันธ์ 2553 ในรายการ“เชื่อมั่นประเทศไทยกับนายกฯ อภิสิทธิ์” โดยในรายการ ได้อาราธนาพระมหาวิเชียร (ว.วชิรเมธี) จากวัดเบญจมบพิตรดุสิตวนาราม มาร่วมรายการ เพราะเป็นช่วงสัปดาห์ส่งเสริมพระพุทธศาสนาเนื่องในเทศกาลวันมาฆบูชา นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ นายกรัฐมนตรี กล่าวในรายการดังกล่าวว่า “รัฐบาลมีนโยบายสำคัญคือ การสร้างพื้นที่ดี เหนือดีไล่น้ำเสีย ในส่วนของศาสนาเองมีความสำคัญมาก ถ้าจะพูดว่ารัฐบาล กำลังสร้างเครื่องมือเปิดพื้นที่ต่าง ๆ แต่ตัวเนื้อหาสาระที่จะใส่เข้าไปคือ หลักธรรมคำสอนหรือ ศาสนาต่าง ๆ ที่ประชาชนเคารพนับถือ ซึ่งต้องหาวิธีการที่จะสื่อสารเข้าถึงคนสมัยใหม่ในยุค สมัยใหม่ให้ได้ อันนี้ก็เป็นสิ่งที่ท้าทาย ทั้งในเรื่องของการผลิตสื่อ ในเรื่องการกระตุ้นให้เด็ก อ่านหนังสือและสนใจกว้างขวางมากขึ้น ความจริงในระยะหลังมีแนวโน้มที่ดีขึ้น คนรุ่นใหม่ จำนวนมาก สนใจและใส่ใจในเรื่องของหลักธรรมคำสอน จริยธรรม คุณธรรม มากขึ้น ในส่วน ของการทำพื้นที่สร้างสรรค์ กำลังให้คู่มือโครงการหนึ่ง ยังไม่ได้ตั้งชื่อ แต่เอาคร่าว ๆ ว่า “ลานบุญ ลานปัญญา” เพราะรัฐบาลมีความคิดว่าต่อไปการกระตุ้นเศรษฐกิจคือการไปทำ โครงการขนาดเล็ก ๆ ในชุมชนต่าง ๆ สถาบันพุทธศาสนาก็คือวัด ถ้าศาสนาอื่นก็มีศาสน สถานที่สำคัญ ไปปรับปรุงสถานที่เหล่านั้นให้กลับมาเป็นศูนย์กลางในการระดมชุมชน ไม่ ต้องทำทุกอย่างก็ไปห้องประชุม หอประชุม เรากลับมาที่วัด จะปรับปรุงเป็นลานสำหรับใช้เวลา ในเสาร์-อาทิตย์ พ่อแม่ลูกหลาน พระคุณเจ้าหรือผู้นำทางศาสนา มาใช้จัดทำกิจกรรม และไม่ จำเป็นจะต้องเป็นกิจกรรมในเรื่องของศาสนาอย่างเดียว ซึ่งทำให้ประชาชนหันกลับเข้ามา ตรงนี้มากขึ้น อันนี้ก็เป็นตัวอย่างของสิ่งที่จะทำต่อไป”(กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม. 2553 : 2)

โครงการลานบุญ ลานปัญญา เป็นความมุ่งมั่นของกระทรวงวัฒนธรรมที่จะพลิกฟื้นวิถี ไทยวิถีธรรมในอดีตให้คืนกลับมาสู่สังคมไทย จากความภาคภูมิใจในมรดกภูมิปัญญาไทย ที่ โดดเด่นเป็นที่ชื่นชมของชาวต่างชาติ และเป็นที่ยอมรับของนานาชาติ จนเป็นที่ ประจักษ์ว่า คนไทยมีอรรถาศัยที่ดีงาม ทั้งนี้สืบเนื่องจากคนไทยมีศาสนาเป็นเครื่องยึดเหนี่ยว จิตใจ โดยการนำหลักธรรมคำสอนของศาสนามาปรับใช้ในวิถีชีวิตได้อย่างเหมาะสมทำให้คน ไทยเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีน้ำใจ ให้อภัยแก่ผู้สำนึกผิด ดำรงวิถีชีวิตอย่างเรียบง่ายและเป็นสุข คนใน

ชุมชนพึ่งพาช่วยเหลือเกื้อกูล แบ่งปันกันรักเคารพนับถือมีความสัมพันธ์กันอย่างแนบแน่นดูแล
 เครือญาติ รู้จักเก็บออมไม่โลภและไม่ทำลายธรรมชาติจึงอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข เป็นการใช้
 ภูมิปัญญาในการนำเอาหลักธรรมของศาสนามาประยุกต์ใช้กับชีวิตประจำวันได้อย่างกลมกลืน
 และสามารถดำเนินกุศโลบายสร้างความสมดุลให้กับคน สังคม และธรรมชาติให้อยู่ร่วมกัน
 อย่างสมดุลสืบทอดเป็นมรดกประจำชาติไทยมายาวนาน แต่ปัจจุบันสังคมไทยห่างไกลจาก
 ศาสนา การพัฒนาประเทศส่วนใหญ่ เน้นการแข่งขันด้านเศรษฐกิจเพียงด้านเดียว ขาดการ
 พัฒนาจิตใจควบคู่ไปด้วย ความรู้สมัยใหม่ได้หลั่งไหลเข้ามาในชุมชนมากมาย รวมทั้งทุนนิยม
 ที่มีแต่การแก่งแย่งชิงดีชิงเด่นกัน เบียดเบียนซึ่งกันและกัน ทำให้วิถีชีวิตดั้งเดิมที่ดีงามในอดีต
 อันเป็นมรดกภูมิปัญญาของบรรพบุรุษ ที่ได้สั่งสมมายาวนานกำลังจะสูญหายไปจากสังคมไทย
 ทั้ง ๆ ที่เป็นสิ่งที่ชาวต่างชาติขาดและแสวงหาอยู่ตลอดเวลา ดังนั้น การพลิกฟื้นวิถีชีวิตที่ดีงาม
 ในอดีตให้หวนคืนมาจึงมีคุณค่าต่อชุมชนไทย และย่อมมีคุณค่าเพิ่มขึ้นหากสามารถปรับเปลี่ยน
 สังคมไทยไปสู่วิถีใหม่ให้เหมาะสมกับยุคสมัย ด้วยการผสมผสานต่อยอดกับองค์ความรู้
 สมัยใหม่ จนชุมชนทั่วประเทศ มีความเข้มแข็งมั่นคง สามารถพึ่งพาตนเองได้บนพื้นฐานของ
 จิตใจที่มีคุณธรรมและการรู้จักใช้ปัญญา ค้นหาความรู้ที่เป็นภูมิปัญญาดั้งเดิมของชุมชน
 ตลอดจนรู้เท่าทันต่ออิทธิพลจากการครอบงำของทุนนิยม ไม่หลงลืม ยึดติดจนกระทั่งตกเป็น
 เชื้อสิ่งเหล่านี้ โดยร่วมมือกันสร้างสรรค์สังคมไทยให้อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขสู่วิถีความเป็น
 เอกลักษณ์ไทยและสามารถเป็นสมาชิกของสังคมโลก ได้อย่างสง่างามและมีศักดิ์ศรีและแก้ไข
 และเยียวยาสังคมแบบบริ โภคนิยม ด้วย โครงการลานบุญ ลานปัญญา เพื่อให้ศาสนามีบทบาท
 ต่อการพัฒนาประเทศที่ยั่งยืนอย่างแท้จริง (กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม, 2553 : 3-4)

โครงการลานบุญ ลานปัญญาเป็นนโยบายสำคัญของรัฐบาล ที่มุ่งมั่นจะพลิก
 ฟื้นฟูบทบาทของศาสนสถาน ให้เป็นศูนย์กลางการจัดกิจกรรมของชุมชนดังเช่นในอดีต ให้มีการ
 ใช้ศาสนสถานเพิ่มมากขึ้น โดยมีคนในพื้นที่ชุมชนเป็นเจ้าของโครงการลานบุญ ลานปัญญา
 หน่วยงานภายนอกในจังหวัดและกรมการศาสนาเป็นเพียงหน่วยสนับสนุนและติดตาม
 ประเมินผล การบริหาร โครงการทุกระบวนการ โดยคนในชุมชนร่วมกันรับผิดชอบ เพื่อให้
 เกิดประโยชน์สูงสุดต่อชุมชนของตนเอง โดยมีคณะกรรมการบริหาร โครงการลานบุญ ลาน
 ปัญญาจังหวัดที่มีสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดเป็นเลขานุการ ทำหน้าที่กำกับดูแล เร่งรัดติดตาม
 และมีคณะกรรมการดำเนินการ โครงการลานบุญ ลานปัญญาประจำศาสนสถานร่วมกับคนใน
 ชุมชนเป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการ มีกรมการศาสนาเป็นผู้ให้คำปรึกษาและกำกับติดตามอย่าง
 ใกล้ชิด เพื่อสนับสนุนให้ทุกภูมิภาคของประเทศ หันมาใช้พื้นที่ของศาสนสถาน เป็นลานบุญ

ลานปัญญาของชุมชน ให้คนในชุมชนได้พัฒนาจิตใจมีโอกาสใกล้ชิดศาสนา พร้อมไปกับการพัฒนาการเรียนรู้ การอนุรักษ์สืบทอด มรดกภูมิปัญญาดั้งเดิมที่มีคุณค่าของไทยให้ดำรงอยู่และถ่ายทอดสู่เยาวชนในชุมชน อันจะส่งผลให้ได้รับความสุขอย่างครบวงจรของชีวิต (กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม. 2553 : 10)

สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดหนองคายได้ดำเนินการลานบุญ ลานปัญญาในเขตเทศบาลเมืองหนองคายมา 2 ปีและจะดำเนินการต่อไป ทั้งนี้เพราะประชาชนในเขตเทศบาลเมืองหนองคายส่วนใหญ่อยู่ในวัยทำงาน ไม่ค่อยมีเวลาในการทำบุญหรือปฏิบัติธรรม นอกจากในช่วงของเทศกาล เพราะเวลาส่วนใหญ่ใช้ในการประกอบอาชีพ ครอบครัวก็ไม่ค่อยมีเวลาอยู่ร่วมกัน การสั่งสอนบุตรในเรื่องของศีลธรรมประเพณีลดลง เด็กและเยาวชนจึงนิยมวัฒนธรรมตะวันตกมากกว่า ทำให้เด็กและเยาวชนสนใจเทคโนโลยี มากกว่าวัฒนธรรมประเพณีของไทยในสมัยเดิม ๆ ทำให้เกิด ปัญหาแอบแฝง เช่นการขายบริการทางเพศ ยาเสพติด ซึ่งเป็นปัญหาที่ค่อนข้างซับซ้อน มีปัจจัยเกื้อหนุนหลายประการ ดังนั้นการแก้ไขปัญหาดังกล่าวจึงจำเป็นต้องดำเนินการในหลายส่วนควบคู่กัน ไปด้วยกับพัฒนาสถาบันครอบครัว และพัฒนาจิตใจของเด็กและเยาวชน(สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดหนองคาย. 2553 : 24)

เนื่องจากโครงการลานบุญ ลานปัญญา ดังที่กล่าวมา มีความสำคัญ ต่อการพัฒนาทุกด้าน โดยเฉพาะการพัฒนาคน และสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดหนองคายได้ดำเนินการลานบุญ ลานปัญญา มา 2 ปี แต่ยังไม่มีการศึกษาวิจัยเพื่อชี้ให้เห็นว่าโครงการมีการดำเนินงาน อยู่ในระดับใด และประชาชนและพระภิกษุที่ร่วมกันดำเนินงานตามโครงการมีความคิดเห็นอย่างไร รวมถึงมีข้อเสนอแนะต่อโครงการอย่างไร ดังนั้นในฐานะที่ผู้วิจัยเป็นผู้มีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนโครงการนี้ และเล็งเห็นความสำคัญ จึงมีความสนใจที่จะศึกษา การดำเนินโครงการลานบุญ ลานปัญญาของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดหนองคาย ในเขตเทศบาลเมืองหนองคาย เพื่อนำผลการวิจัยเสนอต่อสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดหนองคาย เป็นทางเลือกในการพัฒนาโครงการลานบุญ ลานปัญญา ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการดำเนินงานโครงการลานบุญ ลานปัญญา ของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด : กรณีศึกษาในเขตเทศบาลเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย

2. เพื่อเปรียบเทียบการดำเนินงาน โครงการลานบุญ ลานปัญญา ของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด :กรณีศึกษาในเขตเทศบาลเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย ตามความคิดเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง จำแนกตามสถานภาพ

3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะต่อการดำเนินงาน โครงการลานบุญ ลานปัญญา ของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด :กรณีศึกษาในเขตเทศบาลเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย

สมมติฐานการวิจัย

1. การดำเนินงานโครงการลานบุญ ลานปัญญา ของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด :กรณีศึกษาในเขตเทศบาลเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย อยู่ในระดับปานกลาง

2. การดำเนินงานโครงการลานบุญ ลานปัญญา ของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด :กรณีศึกษาในเขตเทศบาลเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย ตามความคิดเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง จำแนกตามสถานภาพ แตกต่างกัน

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัย การดำเนินงานโครงการลานบุญ ลานปัญญา ของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด :กรณีศึกษาในเขตเทศบาลเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตของการวิจัย ดังนี้

1. ประชากร

ประชากร การวิจัยประกอบไปด้วย

1.2 พระภิกษุในเขตเทศบาลเมืองหนองคาย จำนวน 240 รูป(สำนักงานเจ้าคณะอำเภอเมืองหนองคาย. 2554)

1.1 ประชาชนในเขตเทศบาลเมืองหนองคาย จำนวน 16,751 คน(สำนักทะเบียนท้องถิ่น. 2554)

2. กลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยได้แบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่มโดยใช้ตารางสำเร็จรูปหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างของ เครจซี และ มอร์แกน(Krejcie and Morgan. 1970 : 267; อ้างถึงใน สมเกียรติ เกียรติเจริญ. 2552 : 55) รวม 521 คน/รูป ประกอบด้วย

2.1 พระภิกษุในเขตเทศบาลเมืองหนองคายจำนวน 148 รูป

2.2 ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลเมืองหนองคายจำนวน 373 คน

3. ผู้ให้สัมภาษณ์

ผู้วิจัยได้กำหนดผู้ให้สัมภาษณ์ จำนวน 7 คน ได้แก่ เจ้าหน้าที่วัฒนธรรม จังหวัดหนองคาย 1 คน ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ 1 คน เจ้าอาวาสที่อาศัยในเขตเทศบาลเมืองหนองคาย 2 รูป ผู้นำองค์กรชุมชนจังหวัดหนองคาย 1 คน ประธานไวยาวัจกรณวัดโพธิ์ชัย 1 คน และประธานชุมชนคุ้มวัดโพธิ์ชัย จำนวน 1 คน

3.พื้นที่วิจัย ลานบุญ ลานปัญญา เขตเทศบาลเมืองหนองคาย

4.ระยะเวลา ระหว่าง เดือน กันยายน 2554 – เดือน ตุลาคม 2554

5. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

5.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ สถานภาพของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้แก่

5.1.1 พระภิกษุ

5.1.2 ประชาชน

5.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ การดำเนินงานโครงการลานบุญ ลานปัญญา ของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด :กรณีศึกษาในเขตเทศบาลเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย จำนวน 7 ด้าน(กรมการศาสนา, กระทรวงวัฒนธรรม 2553: 70-76) ได้แก่

1. การส่งเสริมและเสริมสร้างให้คนในชุมชนมีความเข้าใจในปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2. การส่งเสริมและเสริมสร้างให้คนในชุมชนมีคุณธรรมสร้างสังคมคุณธรรม

3. การส่งเสริมและเสริมสร้างเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์

4. การส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมฟื้นฟูวิถีชีวิตดั้งเดิมของชุมชน

5. การส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้จากคนหลายวัย

6. การส่งเสริมให้มีการสืบค้นทุนทางวัฒนธรรม

7. การส่งเสริมการสร้างชุมชนสัมพันธ์และรักษาสีแกมด้อม

นิยามศัพท์เฉพาะ

พระภิกษุ หมายถึงพระที่อาศัยอยู่ในวัดในเขตเทศบาลเมืองหนองคาย และมีใบสุทธิสังกัดวัดในเขตเทศบาลเมืองหนองคาย

ประชาชน หมายถึง ประชาชนที่เข้าร่วมในโครงการลานบุญ ลานปัญญา มีภูมิลำเนาและมีชื่อปรากฏในทะเบียนราษฎรในเขตเทศบาลเมืองหนองคาย

ลานบุญ ลานปัญญา หมายถึง เป็นโครงการที่ทำงานภายใต้แผนปฏิบัติการไทยเข้มแข็ง 2555 (แผนฟื้นฟูเศรษฐกิจระยะ 2) ที่ต้องกระจายเม็ดเงินสู่ประชาชนอย่างมีเป้าหมาย และคุ้มค่า สร้างกิจกรรมสร้างสรรค์ อาศัยทุนทรัพยากรที่มีอยู่ในสังคมชุมชน นำมาใช้ให้เกิดประโยชน์แก่ชุมชน สังคมและประเทศชาติโดยรวม ในการวิจัยครั้งนี้ หมายถึงลานบุญ ลานปัญญา ของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด ในเขตเทศบาลเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย

โครงการลานบุญ ลานปัญญา หมายถึง กิจกรรมที่เน้นการใช้ทุนทางสังคมที่มีอยู่ในสังคม ให้เกิดประโยชน์สูงสุด และมีความคุ้มค่า อาทิ ศาสนสถาน ศาสนบุคคล ผู้นำศาสนา ผู้นำชุมชน ปราชญ์ชาวบ้าน ทรัพยากรบุคคลที่มีศักยภาพในชุมชน ภูมิปัญญาไทย มรดกทางวัฒนธรรมไทยอันทรงคุณค่าในการวิจัยครั้งนี้หมายถึงโครงการลานบุญ ลานปัญญา ของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด ในเขตเทศบาลเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย 7 ด้าน ดังนี้

1. การส่งเสริมและสร้างเสริมให้คนในชุมชนเข้าใจเศรษฐกิจพอเพียง

หมายถึงการจัดกิจกรรมด้านต่างๆ ดังนี้ การส่งเสริมและเสริมสร้างให้คนในชุมชนมีเกิดเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ การจัดอบรมเสริมสร้างแกนนำอาสา การเข้าค่ายสร้างเยาวชนจิตอาสา การจัดกิจกรรมเรียนรู้วิถีชีวิตตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการประกอบพิธีถวายสัตย์ปฏิญาณน้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน

2. การส่งเสริมและสร้างเสริมให้คนในชุมชนมีคุณธรรมสร้างสังคมคุณธรรม

หมายถึงการจัดกิจกรรมด้านต่างๆ ดังนี้ การจัดกิจกรรมประกอบพิธีกรรมทางศาสนาในวันธรรมสวนะหรือวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา การจัดกิจกรรมส่งเสริมประเพณีการแห่เทียนพรรษาถวายวัด การทอดผ้าป่า บุญกฐิน โดยให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมดำรงรักษาวิถีชีวิตดั้งเดิมให้คงอยู่ การจัดกิจกรรมตอบปัญหาธรรมะ สำหรับเด็กและเยาวชน เพื่อสร้างสังคมเข้มแข็ง และการจัดกิจกรรมครอบครัวคุณธรรมเข้าวัดปฏิบัติธรรมในทุกวันหยุด

3. การส่งเสริมและสร้างเสริมเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ หมายถึงการจัดกิจกรรม

ด้านต่างๆ ดังนี้ การส่งเสริมและเสริมสร้างเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์การเชิญให้คนแต่ละคนแก่ในชุมชนมาถ่ายทอดวิชาความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นแก่เด็กและเยาวชน การถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น หัตถกรรม ศิลปกรรม ผู้เยาวชนและผู้สนใจ การฝึกอาชีพนวดแผนโบราณซึ่งเป็นภูมิปัญญาไทยแก่เยาวชนและผู้สนใจ การจัดตลาดนัดผลิตภัณฑ์ เปิดโอกาสให้ประชาชนในชุมชนใกล้เคียง ได้ซื้อขายแลกเปลี่ยนสินค้าที่ผลิตขึ้นเองในราคาขอมเยา และการจารึกภูมิปัญญาท้องถิ่นไว้ในสมุดบันทึก เพื่อเป็นธรรมทานแก่ชนรุ่นหลัง

4. การส่งเสริมและสร้างเสริมให้มีการจัดกิจกรรมที่เป็นไปตามธรรมชาติ

หมายถึงการจัดกิจกรรมด้านต่างๆ ดังนี้ การจัดประเพณีนมัสการพระพุทธรูปสำคัญๆ ในจังหวัด การจัดงานปีใหม่ตามวิถีพุทธ การส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมฟื้นฟูวิถีชีวิตดั้งเดิมของชุมชน การจัดงานบุญเฉพาะเดิมนั้นส่งเสริมคุณธรรม การจัดงานบุญในงานมงคลและงานอวมงคลต่างๆ ที่ชาวบ้านมาร่วมงานกันมากและเป็นวิถีชีวิตดั้งเดิม การจัดงานประเพณีก่อเจดีย์ทรายและปิดทองพระ

5. การส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้จากคนหลายวัย

หมายถึงการจัดกิจกรรมด้านต่างๆ ดังนี้ การจัดโครงการรวมพลังคนสูงวัยเพื่อลูกหลานชาวชุมชน การจัดโครงการป้อนหลานเล่นดนตรีไทยการจัดโครงการยายสอนหลายแคะสลักผลไม้ การจัดโครงการสร้างสรรค์วาดภาพธรรมะ โดยคนต่างวัยและการจัดโครงการสนทนาธรรม โดยคนต่างวัย

6. การส่งเสริมให้มีการสืบค้นทุนทางวัฒนธรรม

หมายถึงการจัดกิจกรรมด้านต่างๆ ดังนี้ การสนทนาสืบค้นองค์ความรู้มรดกทางภูมิปัญญาท้องถิ่น การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ถ่ายทอดภูมิธรรมของผู้เฒ่าผู้แก่ การรักษาวัฒนธรรมเดิมไม่ให้สูญหายไปจากท้องถิ่น การสืบทอดธรรมในวัดธรรมสวนะ การต่อยอดทุนทางวัฒนธรรมให้มีมูลค่าทางเศรษฐกิจ

7. การส่งเสริมการสร้างชุมชนสัมพันธ์และรักษาสัมพันธภาพ

หมายถึงการจัดกิจกรรมด้านต่างๆ ดังนี้ การจัดทำเพ็ญประโยชน์ในศาสนสถานต่างๆตามจิตอาสา การจัดกิจกรรมรักษาศาสนสถาน โดยการทำความสะอาดอาคารศาสนสถานและบริเวณโดยรอบ การจัดกิจกรรมเก็บและคัดแยกขยะในชุมชนรอบศาสนสถานให้นำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ การจัดกิจกรรมร่วมแรงรักษาแหล่งน้ำในชุมชนให้ปราศจากมลพิษ เป็นแหล่งน้ำสะอาด และการจัดกิจกรรมร่วมรักษาดิน ไม้ยืนต้นของชุมชนและของศาสนสถานเพื่อให้มีอากาศบริสุทธิ์

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

สารสนเทศที่ได้จากงานวิจัยสามารถใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนา และเสริมสร้างการดำเนินงาน โครงการลานบุญ ลานปัญญา ในเขตเทศบาลเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคายให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น